

порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

УДК 330.342.142

ДЕМОНОПОЛІЗАЦІЯ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Косич М.В., к.е.н., доцент (УкрДУЗТ)

Сьогодні інформація про кризове фінансове становище залізничної галузі України, брак державного фінансування, застарілий рухомий склад, про збитковість пасажирських перевезень і перехресне субсидювання постійно ставить питання про розвиток конкуренції у залізничній галузі для покращення фінансової ситуації.

У сегменті залізничних перевезень сформувалося стійке переважаюче залізниць як суб'єктів природної монополії, що закріплене законом. В Україні є тільки одна компанія - "Укрзалізниця", що здійснює залізничні перевезення.

В українських умовах не виникає сумнівів в природному характері залізничної монополії з об'єктивних причин: по-перше, монополія складалася під впливом ряду специфічних геополітичних чинників (великі відстані, брак внутрішніх водних шляхів і т.і.); по-друге, монополізація залізниць в більшій мірі відповідала запитам великомасштабного виробництва (безперервність, масовість, швидкість, порівняльна дешевизна, відповідність мережі рейкових шляхів розміщенню виробництва і т.і.).

Суб'єкти природної монополії через державне регулювання не можуть проводити жорстко монопольну стратегію і відповідну тактику ринкової поведінки (встановлювати монопольні ціни, самостійно проводити реструктуризацію, одержувати монопольний надприбуток). У зв'язку з цим рахуємо недоцільним проведення по відношенню до них політики демонополізації.

Виходячи з необхідності збереження економічно ефективних виробничих комплексів природних монополій і зміцнення раціональних стійких коопераційних зв'язків вважаємо, що механізм розукрупнення повинен бути націлений на формування конкурентного середовища там, де це можливо, і фінансову стабілізацію в тих випадках, коли конкурентне середовище в галузі не оптимальне.

При розукрупненні суб'єкта природної монополії утворення дрібних монополій менш ефективне для суспільства, тому подібну демонополізацію слід охарактеризувати як штучну

і недоцільну. Демонополізація природних монополій суперечить економічній доцільності, оскільки змінити монопольну суть таких господарських структур неможливо без втрат для національної економіки. Крім того, існують і приховані монопольні ефекти (реалізація неявної монопольної влади), які неможливо знайти за допомогою традиційних методик оцінки рівня галузевої концентрації через завуальованість іншими економічними відносинами.

Методи, які планує застосувати адміністрація залізничної галузі для покращення фінансового стану – реформування шляхом відокремлення головних перевізних функцій від допоміжних – не є ефективними та не здатні покращити фінансовий стан галузі.

УДК 339.564+338.46:656.61

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ТРАНСПОРТНІ ПОСЛУГИ

Котлубай В.О. к.е.н., доцент (НУ «ОНЮА»)

Послуги транспорту відносяться до послуг, що завершують і (або) передують процесу матеріального виробництва. Транспортні послуги – це послуги, що пов'язані з перевезенням готової продукції, сировини та напівфабрикатів з місць виробництва до пунктів споживання або подальшого перероблення.

Продукція транспорту обумовлює обсяги суспільного виробництва, так як є необхідною умовою обслуговування процесів виробництва галузей економіки, і активно впливає на розвиток продуктивних сил і розміщення виробництва, що, у свою чергу, сприяє вдосконаленню транспорту.

Вартість транспортної продукції входить до остаточної вартості продукції, що перевозиться. Вантажовласники здійснюють оплату транспортних витрат, які вони потім додають до вартості своєї продукції. Вважається, що вартість вантажу не впливає на вартість транспортної продукції, проте існуюча практика доводить протилежне.

До комплексу завершених технологічних операцій, пов'язаних з переміщенням вантажу з одного місця в інше, відносяться і навантажувально-розвантажувальні роботи. Тобто транспортна послуга складається з процесу переміщення вантажу і операцій, пов'язаних з його забезпечення.

Ціноутворення на транспортні послуги будується на загальноприйнятих у міжнародній практиці двох основних концепціях, якими є англійська та французька концепції ціноутворення.

Як відомо, англійська концепція ціноутворення